

RIKSDAGENS PROTOKOLL.

1888. Första Kammaren. N:o 14.

Lördagen den 10 Mars.

Kammaren sammanträdde kl. 7 e. m., och dess förhandlingar leddes af herr vice talmannen.

Upplästes och godkändes statsutskottets förslag till Riksdagens skrifvelse, n:o 25, till Konungen, angående beviljade statsbidrag till vägars anläggning och förbättring, bro- och hamnbyggnader, vattenkommunikationer och torrläggning af vattensjuka marker samt angående villkoren för sådana statsbidrags åtnjutande.

Justerades fyra protokollsutdrag för denna dag.

Fortsattes behandlingen af bevillningsutskottets betänkande n:o 4, angående bevillningsafgifter för särskilda förmåner och rättigheter.

*Ifrågasatt
bevillningsaf-
gift af tele-
foninnehaf-
vare.*

1. punkten.

(Forts.)

Herr Gahn: Herr grefve och talman, mina herrar! Jag hade visserligen icke trott, att föreliggande betänkande skulle i denna kammare behöfva många ord för att vinna bifall, men den förste ärade talaren, som i frågan uppträdt, friherre Tamm, fälde några yttranden, som jag icke kan lemna obemärkta. Han sade nemligen, att då det visat sig att telefonanläggningarne i vårt land minskat inkomsterna för statens telegrafverk, vore det naturligt, att de, som åstadkommit denna minskning i verkets inkomster, också borde genom beskattning betala det tillskott, som erfordrades för undvikande af förlust å telegrafverket. Jag vill icke inlåta mig i kontrovers, huru vida denna minskning är en följd af telefonanläggningarna. Jag tror det icke. Han tror det, och ingen af oss lär kunna bestämdt bevisa sitt påstående. Jag vill emellertid för ett ögonblick antaga, att han har rätt i det afseendet, att telefonväsendet minskat statens inkomster af telegrafverket och att följaktligen telefonanläggningarna böra betala denna af dem förorsakade förlust. Jag vågar då bestrida, att det sätt, Kongl. Maj:t föreslagit, eller beskatt-

*Ifrågasatt
bevilningsaf-
gift af tele-
foninnehaf-
vare.*

(Forts.)

ning af telefonapparater, är riktigt. Ty det drabbar icke blott dem, som åstadkommit minskningen i telegrafverkets inkomster, utan äfven alla de telefoninrättningar, hvilka antingen alls icke göra något intrång för telegrafverket eller bevisligen ökat inkomsterna för detta verk. Här har talats om att telefonanläggningar i vissa större städer icke haft något egentligt inflytande på telegrafverkets inkomster, men icke omnämnts, att det finnes en hel mängd telefoninrättningar på landet, som bidragit att öka desamma. Såsom exempel härupå vill jag nämna, att det på landet mångenstädes förekommer, att man har 1 à 2 mil till närmaste telegrafstation. På sådana ställen är det ganska dyrbart att begagna telegrafen, ty icke nog med att man måste sända särskildt bud till stationen, hvilket visserligen ej kan beräknas så dyrt, om man har egna hästar, men för ett telegram ut till ett sådant ställe måste i fortskaffningsafgift betalas 2 à 4 kr. per mil. Således 5 à 6 kr. för ett telegram med svar, och man drager sig naturligtvis för ett så dyrbart korrespondensmedel. Sedan man på sådana ställen bekostat sig telefonledningar till telegrafstationer, aftalar man med föreståndarne att per telefon emottaga och utsända telegrammen. Då blir kostnaden endast en krona per telegram, i följd hvaraf telegrafen naturligtvis anlitas betydligt oftare nu än förut. Detta är ingalunda en fantasi, utan en faktisk erfarenhet, hemtad från mina egendomar på skilda orter. Om nu t. ex. på en egendomscomplex finnas flera särskilda kontor med telefonapparater vid hvarje och slutligen en gemensam förbindelse med en telegrafverkets station, så förefaller det mig synnerligen orätt och alldeles icke öfverensstämmande med den uppställda regeln, att skadan bör betalas af den, som förorsakar den, att för alla dessa apparater, som öka telegraferingen, skulle betalas en skatt af 10 kr. för hvarje. Om man deremot kan utfinna något lämpligt sätt att beskatta sådana telefoninrättningar, hvilka bevisligen vålla afbräck i telegrafverkets inkomster, må sådant möjligen vara lämpligt; men att skära alla öfver en bank, det är väl den orättvisaste beskattning man gerna kan tänka sig. Vidare nämnde samme talare, att han förmodade att denna beskattning på telefonapparater för de särskilda bolagen med i allmänhet goda inkomster icke kunde blifva någon särdeles tung börda. Detta kan visserligen vara förhållandet med sådana telefonbolag, som inrättats för inkomstens skull och lemna utdelning till aktieegare. Men större delen af telefonföreningarne på landet hafva icke denna uppgift, utan blott att söka arrangera allt så billigt som möjligt och taxera därför ej ut mera än de faktiska omkostnaderna för året. För alla dessa skulle sålunda den ifrågasatta beskattningen blott leda till en ytterligare uttaxering å telefonapparaternas egare. Jag tror således att äfven den satsen ej håller streck.

Som jag nyss nämnde, tror jag icke det behöfver sägas många ord för att i denna kammare vinna pluralitet för utskottets betänkande, men jag får dock tillägga, att jag icke kan se någon rimlig anledning, hvarför staten skulle göra sig ett monopol af telefoninrättningarne. Det förefaller mig lika obefogadt och origtigt, som

att säga, att hvarje muntligt samtal leder till minskning i postverkets inkomster. Här arrangerar man på egen bekostnad ett muntligt samtal för att t. ex. slippa resa en lång väg. Det kan ju hända att detta minskar telegrafverkets inkomster på samma sätt, som ett annat muntligt samtal minskar inkomsterna för postverket. Men om telegrafverket anses som ett allmänt statsbehof, så må det ock af staten uppehållas och bekostas. Likasom då jernvägarne på många orter ej lemna staten några inkomster, hela landet skattar dertill, enär de anses nödiga såsom befordrande landets utveckling, likaledes är telegrafverket att betrakta som en hela landets angelägenhet med uppgift att fylla dess behof af kommunikationsmedel, hvilket, derest det ej bär sig, får af allmänna medel underhållas.

Jag anhåller att få förena mig med dem, som yrka bifall till bevillningsutskottets betänkande.

Herr Carlsson: Det vore beklagensvärdt, om en särskild skatt nu skulle åsättas telefonapparater. Denna för handel, industri och näringar så nyttiga inrättning är ännu i sin linda och behöfver därför i stället omhuldas och få full frihet att utveckla sig, såsom sig bör. Telegrafverket har likväl redan från telefonväsendets början i vårt land visat ett styfmoderligt sinne emot telefonen, då det i dess ställe tyckes hafva bort såsom en fosterdotter upptaga densamma, ty säkerligen har telegrafens ledt till telefonens födsel. Visserligen är det en möjlighet att telegrafverkets inkomster kunna i någon mån i följd af telefonanläggningar minskas, men detta blir dock en obetydlighet mot den stora nytta, telefonen redan gjort och säkerligen kommer att göra, om den får fritt utvecklas och hvaraf alla orter inom landet då blifva tillgodosedda. Då för öfrigt dessa telefonanläggningar tillkommit egentligen genom enskilda initiativ och kostnader, utan bidrag från statens sida, synes det mig vara en orimlighet att nu vilja beskatta dem såsom för »särskilda förmåner och rättigheter», synnerligast som några privilegier visst icke åtfölja dessa anläggningar, men det deremot står öppet för en hvar att konkurrera.

På dessa skäl har jag inom bevillningsutskottet anslutit mig till det föreliggande förslaget, hvartill jag anhåller om bifall.

Herr Ekdahl: Då plenum äfven blifvit utställt till i afton, vill jag säga några ord i denna fråga, hvilket jag ej skulle besvärat kammaren med, om det afslutats vid den sena timman på middagen. Jag vill då nämna, att jag instämmer i den mening, som uttalats af herr Adelsköld och flera andra talare, men vill särskildt något tala om huru förhållandena gestaltat sig i Södertelgetrakten.

Det var 1879, som telefonväsendet först började utveckla sig i vårt land. Då jag 1880 bevistade min första riksdag, vände jag mig till byråchefen för tekniska afdelningen i telegrafstyrelsen och hemstälde till honom, om icke telegrafverket skulle vilja anlägga en telefonledning till Södertelge. Han svarade: »kanske, men I fån vänta!» Åren 1881 och 1882 gjordes till samma person enahanda

*Ifrågasatt
bevillningsaf-
gift af tele-
foninnehaf-
vare.*

(Forts.)

*Ifrågasatt
bevillningsaf-
gift af tele-
foninnehaf-
vare.*

(Forts.)

framställning. Han svarade: »I fån vänta!» Detsamma upprepades 1883. Jag förklarade då att vi inte ville vänta längre utan om telegrafverket icke nu byggde linien, vi sjelfva skulle taga saken om hand. Jag anmodades då att komma upp till generaldirektören och gjorde jag jemte ett par andra från Södertelge- och Gnestatrakten utsedda personer honom flera besök för underhandling om telefonledningens utförande, men blefvo för hvarje gång hans vilkor för oss allt svårare och svårare, hvarför vi sågo oss nödsakade att sjelfva anlägga telefonledningen. För det ändamålet vände vi oss till länsstyrelsen och erhöilo tillstånd att bygga en sådan ledning från Stockholm till Södertelge och ned mot Gnesta. I April 1883 började vi skaffa oss materiel till ledningen och begynte att bygga i juli, men då fick Konungens befallningshafvande en skrifvelse från telegrafstyrelsen att förbjuda oss bygga. Vi förklarade att vi ju fått länsstyrelsens tillåtelse, desslikes af jordegarna, och vi satte ej i fråga att bygga på annat än enskildt område, och någon åtgärd vidtogs ej af länsstyrelsen, men sedan vi fått vår ledning färdig, kom å nyo skrifvelse från telegrafstyrelsen till Konungens befallningshafvande med anmälan att några stolpar stodo för nära landsvägen i dikeskanten. Af liniens 500 stolpar stodo nemligen omkring 50 stycken circa en fot för nära landsvägen. Vi flyttade bort dem och — sedan hafva vi fått vara i fred med vår telefonanläggning. Denna har nu utvecklats sig så, att vi äro några och 50 delegare i Södertelge, och i Gnestatrakten finnas ej mindre än 36 apparater i verksamhet. Vi hafva nu 5 ledningar till Stockholm och en särskild ledning till Nyköping, Gnesta, Trosa med flera platser. Hade nu telegrafstyrelsen gjort anläggningen, hade vi sannolikt ännu i denna stund fått nöja oss med *en* ledning, och det hade blifvit ganska kinkigt att då komma fram, när samtalen gå till öfver 100,000 för året. Huru styrelsen sjelf bygger sina ledningar hafva vi varit i tillfälle se på samma trakt. Den har nemligen byggt en linie från Stockholm förbi Södertelge till Eskilstuna, men har dervid ej nöjt sig med att bygga bredvid, utan så nära inpå sjelfva landsvägen, att vägfarande i mörkret riskera att köra emot telefonstolparne. Vidare hafva de gått in på enskildas områden, fält träd och placerat sina stolpar inne på åkrarne, med ett ord, vederbörande hafva gått fram som de velat, och jordegarna hafva ej opponerat sig utan beskedligt fogat sig derefter. Hade *vi* gått så till väga, hade vi nog fått kännas vid annat.

Huru skötes nu Eskilstunaanläggningen? Först och främst har Eskilstuna och Strengnäs fått bekosta hela ledningen och dessutom uttagas 50 öre för hvart samtal, och detta gäller ej blott Eskilstuna-boarne, utan vi, som gå öfver Stockholm för att komma dit, få också betala och få räkningar till Södertelgeföreningen på samtal, utan att det uppgifves, hvilka de varit, som telefonerat, men betala måste vi.

Jag tror det är en lycka, att telefonväsendet fått på egen hand utveckla sig — i annat fall hade det ej nått den utsträckning, det nu har. Jag tror äfven att, på sätt här blifvit framhållet, det

mycket väl borde kunna gå för sig att sammanslå post- och telegrafverken. Som nog de flesta af kammarens ledamöter hafva sig bekant, är ingalunda ovanligt att våra jernvägsstationsföreståndare, förutom sjelfva stationen, sköta så väl posten som telegrafen och på vissa platser äfven en telefonapparat och det utan att likväl klaga öfver att de öfveransträngas. Jag är därför öfvertygad om, att en sammanslagning kan genomföras, och, till följd af derigenom uppkommande lättnader för de trafikerande, telegrafren icke skall blifva någon börda för staten. Jag slutar med att yrka bifall till bevillningsutskottets förslag.

*Ifrågasatt
bevillningsaf-
gift af tele-
foninnehaf-
vare.*

(Forts.)

Herr Wærn: Under herr Gahns yttrande strök jag verkligen ut mitt eget namn på listan, enär han så fullständigt angaf hvad jag sjelf har mig bekant i afseende på enskilda telefonanläggningar. Det oakadt har jag dock ansett mig böra yttra några ord. Då jag anser att hufvudskalet för att ej bifalla Kongl. Maj:ts proposition i denna del är det, att denna fråga ej är tillräckligt utredd, vill jag dermed ingalunda hafva sagt att icke så väl telegrafstyrelsen som Kongl. Maj:t och de, hvilka afgifvit betänkande i ämnet, skulle hafva gjort allt hvad som kunnat göras för att vinna utredning derutinnan, utan blott att jag anser tiden ej vara så långt liden, att man riktigt förstår förhållandena härmed. Det förefaller mig, som här ännu återstår mycket att utreda, hvilket dock i denna stund ännu ej låter sig göra. Det förhåller sig ju så, som icke blott blifvit påpekadt af den ärade representanten från Sundsvall, utan äfven af herr Gahn omnämnts och jag sjelf kan tillägga af egen enskild erfarenhet från de 3 eller 4 telefoninrättningar med gemensam telefonråd, uti hvilka jag är intressent, att dessa anläggningar ganska betydligt bidragit till telegrafverksamhetens ökande. Vi hafva nog någon gång, men på det hela obetydligt att göra med den station, dit vi telefona, men den vida öfvervägande delen af vår telefoning afser telegrafering till eller från Göteborg. Detta har föranledt till en alldeles deciderad tillökning i nämnda telegrafering. Men någon centraltelefonstation hafva vi icke och skulle sålunda tills vidare undgå taxering.

Den förste ärade talaren nämnde, att om man icke på detta sätt kan erhålla tillräckliga medel, hvarmed ersättning kan beredas telegrafverket, så skulle man vara tyungen att pålägga dem skatt, hvilka icke hafva någon fördel vare sig af telefoninrättningarna eller telegrafren, och det ansåg han orättvist. Ja, det kan så tyckas; men å andra sidan är staten en solidaritet, som måste tillgodose både kulturintressen, handel och rörelse, då deremot telegrafstyrelsen och telefonbolagen icke hafva någon solidaritet sinsemellan, som kunde berättiga de förra att kasta sina förluster på de senare. Och äfven om jag skulle anse det i någon mån billigt, att telefonbolag skulle ersätta telegrafverket den förlust, de förorsakade detsamma, så kan jag ej erkänna en sådan solidaritet mellan särskilda telefonbolag, att de, hvilkas verksamhet ökat telegrafverkets inkomster,

*Ifrågasatt
bevillningsaf-
gift af tele-
foninnehaf-
vare.*

(Forts.)

borde gemensamt med dem, hvilkas verksamhet föranledt förlust för telegrafverket, deltaga i afgifter till förlustens ersättande.

Den delegare i telefonapparat, som bidrager till telegrafverkets inkomster, kan väl icke anses solidarisk med andra telefondelegare, som förorsaka förlust. När han ökar telegrafverkets inkomster, bör han väl ej betala därför att andra åstadkomma förlust. Deremot anser jag, i likhet med herr Gahn, att om det kan utredas, att någon viss föreslagen telefonledning bestämdt skulle föranleda en förlust för telegrafverket, då kan det ifrågasättas huru vida det ej skulle vara lämpligt, att Kongl. Maj:t, innan koncession för dylik inrättning lemnas, säger: »viljen I hafva denna förmån, måsten I betala något därför till telegrafverket».

Derför anser jag saken ej nu vara så utredd, som önskligt vore, utan att jag därför vill klandra regeringen. Men min tro om huru saken skulle kunna hjälpas är, att man bör söka boten der man fått soten, och att telegrafverket bör söka anlägga telefonledningar, som kunna vara vinstgifvande och då bör detta verk äfven sträfva derhän, att allmänhetens behof med detsamma blir på bästa möjliga sätt tillgodosedda. Jag betvivlar visst ej att äfven detta hittills varit den ledande åsigten; men uti skrifvelse till Kongl. Maj:t år 1881 säger telegrafstyrelsen:

»Då hufvudsakliga motivet för telegrafverket att befatta sig med telefonförbindelsers anläggning vore att söka uti syftmålet att derigenom underlätta och befordra telegrafkorrespondensen, så bör verket med hänsyn härtill i allmänhet ej» o. s. v.

Jag undrar ej på att detta skrefs år 1881, men hoppas, att de sju år, som sedan dess förflutit och ådagalagt telefonväsendets nytta, skola hafva bibringat den öfvertygelsen, att, om telegrafverket anlägger telefonledningar, syftet då ej skall vara att minska verkets förluster, utan att i största möjliga mån och på bästa sätt genom telefoninrättningar betjena allmänheten; det bör härvid vara hufvudsaken. Men jag kan icke inse, hvarför ej ett verk, som är så väl utrustadt med tekniska insigter, som telegrafverket, icke skulle, lika väl som de enskilde, kunna draga vinst af telefonledningars anläggande. Lyckades detta, vore det emellertid det bästa så väl för telegrafstyrelsen som för allmänheten. Jag lemnar derhän, huru vida det är möjligt, jag har ej undersökt det, men den synpunkten förefaller mig vara värd att utredas. Då jag nu är inne på den saken, tillåter jag mig också säga några ord om de utvägar, som utskottet i sitt betänkande föreslagit. Deribland förekommer nemligen en sammanslagning af post- och telegrafverken och utskottet säger, att motioner derom blifvit väckta äfven vid denna riksdag, samt att, för den händelse denna fråga nu vinner sin lösning i den af motionärerna angifna riktning, förvaltningskostnaderna derigenom torde kunna i ej obetydlig mån nedbringas. Här får jag dock säga, att jag har en alldeles motsatt åsigt i fråga om lättheten att avägbringa en dylik sammanslagning samt om fördelarne derutaf, och den åsigten har jag grundad på den erfarenhet jag vann, då det en gång hörde till mitt embetsäliggande att sysselsätta mig med den frågan, nem-

ligen efter 1873 års riksdagsskrifvelse, och jag fann det vara en absolut omöjlighet att förena två verk med alldeles olika sysselsättningar. Ingenting annat skulle kunna motivera en sådan sammanslagning än utsigten att få ett verk att arbeta för två. Jag sysselsatte mig därför med utredning af möjligheten att i en framtid kunna komma derhän och att för detta syfte underlätta möjligheten af post- och telegrafstationers sammanslagning. Men redan denna förberedande åtgärd var förenad med stora svårigheter och kräfde icke obetydligt arbete.

*Ifrågasatt
bevillningsaf-
gift af tele-
foninnehaf-
vare.*

(Forts.)

På grund af detsamma utkom Kongl. Maj:ts nådiga förordning af den 6 Juni 1873, som innehåller 18 punkter med ganska vidlyftiga bestämmelser för alla möjliga eventualiteter: huru det skulle arta sig vid en sådan sammanslagning; hvilka som skulle vara förmän; huru ledighet skulle medgifvas; huru det ena och det andra skulle ske, o. s. v. Jag vill icke upptaga kammarens tid med att närmare redogöra för dessa bestämmelser, då de, som sagdt, äro ganska vidlyftiga. Så vidt jag vet, har emellertid af allt detta ingenting blifvit af. Det kan ju sägas, att man icke ville det och att det därför icke har kunnat ske, och att det icke blir något allvar af, om man icke får en styrelse för det hela. Det kan tänkas; men å andra sidan ligger det väl mycket närmare att tänka, att då fullkomlig frihet medgifvits hvardera styrelsen att föreslå och öfverkomma med den andra styrelsen att sammanslå en station; och då poststyrelsen, hvars skicklige chef en lång tid varit sekreterare i telegrafstyrelsen och således måste vara sakkunnig, förordat sammanslagning, denne varit verksam för sammanslagningens genomförande. Man har ingen anledning att misstänka att han icke varit det. Om nu telegrafstyrelsen icke skulle varit villig att ingå på någon sammanslagning, finnes en punkt som säger, att i sådant fall frågan skall hänskjutas till finansministern. Jag vet icke om detta någonsin skett. Jag tillåter mig att betvifla det.

Det ligger i sakens natur att en sådan sammanslagning möter svårigheter. En person kan icke telegrafera, när han skall expediera posten, och kan icke expediera posten, när han är upptagen af telegrafering. En person kan mycket väl lära sig, huru han skall behandla bref och äfven lära sig att telegrafera, men detta är icke nog för att vara föreståndare för en telegrafstation. En sådan behöfver verklig teknisk insigt för att kunna fara utefter linien och laga ett fel o. s. v. Den siste talaren tyckte förslaget vara så enkelt, därför att han sett en jernvägstjensteman, som kunde ensam sköta både jernvägsstationen, telegrafen, posten och telefonen. Der var det dock den lilla skilnaden, att då denne jernvägstjensteman telegraferar, sker det när han sjelf så vill och behagar. Han tillåter icke enskilde att störa sig, när han har andra göromål eller är upptagen af postexpedition o. s. v. Svårare är det, när kollisioner uppstå; och det har icke heller egentligen varit afsigten att sammanslagningen skulle ega rum vid sådana stationer, der endast en person finnes anställd, utan hufvudsakligen vid sådana stationer,

*Ifrågasatt
bevillningsaf-
gift af tele-
foninnehaf-
vare.*

(Forts.)

der två personer finnas anstälde, i hvilket fall göromålen skulle kunna fördelas mellan en telegrafist och en posttjensteman.

Man har ansett att en stor besparing skulle uppkomma, derest dessa båda verk blefve sammanslagna, derigenom att endast en chef med sin stat och endast en lokal behöfde finnas. Huru skulle det gå, männro, om man här i Stockholm ville inrymma telegrafverket i postverkets byggnad? Jag tror icke, att det ginge för sig. Då skulle erfordras en tillbyggnad lika stor som telegrafverkets hus. Båda verken upptaga för närvarande till fullo sina byggnader. Och hvad chefen angår, om nu en gemensam chef för båda verken skulle finnas, kommer man att riskera, att följden af sammanslagningen endast blefve den, att, då naturligtvis en byråchef för telegrafverket och en för postverket måste finnas, man icke åstadkommit annat än att man reducerat de verkliga chefernas för post- och telegrafverken löner från chefslöner till byråchefslöner, men gifvit besparingen och kanske mera till åt den gemensamme chefen, som möjligtvis hade litet »savoir faire» men i sjelfva verket icke förstode någöndera saken. Jag vet andra länder, der den befattningen blifvit helt och hållet en sinekur, och det är icke omöjligt, att så kunde blifva förhållandet äfven i vårt land.

Detta förefaller mig icke lämpligt eller önskvärdt, och därför har jag fäst mig vid hvad utskottet sagt, att förvaltningskostnaderna i icke obetydlig mån skulle kunna nedbringas, om en förening af post- och telegrafverken skedde. Jag skulle beklaga, om detta inginge i motiveringen till Riksdagens skrifvelse, hvarför Riksdagen icke vill bifalla Kongl. Maj:ts proposition, alldenstund särskilda motioner väckts, som skola behandlas af tillfälligt utskott, och denna sak då kommer att tagas i betraktande. Men då detta är skrifvet eventuelt, *för den händelse* att de väckta motionerna vinna sin lösning i den af motionärerna angifna rigtning, förmodar jag, att det endast i sådant fall kan insättas i Riksdagens skrifvelse och att man således icke behöfver frukta, att det kommer derhän, utan att frågan blifvit löst.

På grund af min åsigt, att frågan tål att tänka på, innan man beslutar sig för att lägga skatt på telefonanläggningarna, kan jag icke annat än yrka bifall till utskottets förslag.

Herr statsrådet friherre von Essen: Det är föga angenämt att uppträda som försvarare för en fråga, som har den allmänna opinionen så mycket mot sig som denna. Men då jag för min del delar den åsigt, som föranledt min företrädare att föreslå Kongl. Maj:t att för Riksdagen framlägga denna proposition, måste jag, min pligt likmätigt, också uttala skälen för denna min åsigt. Det är naturligt, att den allmänna opinionen ställer sig mot ett förslag sådant som detta, äfven om det för statsverket och för det allmänna är aldrig så nyttigt och befogadt, att man icke gerna åtager sig en sådan skatt, i synnerhet då fråga är om en skatt på något särskildt föremål, som det för mången är önskvärdt att hafva fritt. Det är en gammal förmån i vårt land att hafva allt, som befordrar den

allmänna samfärdseln, såvidt möjligt, utan tryck och inskränkingar; och från den synpunkten är det klart, att det måste vara obehagligt att emottaga en sådan framställning som denna. Dertill kommer att den känsla af frihet, som är i vårt land rådande, och hvar på man icke gerna ser, att någon inskränking sker, här gör sig gällande. Man vill icke hafva något tvång i den allmänna samfärdseln och önskar hafva beröringen i affärer och andra enskilda förhållanden fri från alla inskränkingar. Ett stort intresse, som i denna fråga gör sig särskildt gällande, är äfven de stora mäktiga bolagen, hvilka såsom egare af telefonapparater eller eljest intresserade af telefonledning, alla sätta sig mot en sådan sak, som den här föreslagna.

*Ifrågasatt
bevilningsaf-
gift af tele-
foninnehaf-
vare.*

(Forts.)

Hvad skall då Kongl. Maj:t göra under sådana förhållanden? Kongl. Maj:t har i första rummet att pröfva hvad som för landet i sin helhet är fördelaktigast. Detsamma borde äfven vara förhållandet inom Riksdagen, men det händer stundom, att inom Riksdagen många intressen förena sig och göra samfäldt motstånd mot en förändring, som kan vara till allmän nytta i framtiden. Jag har icke heller kunnat underlåta att inse, att ett sådant motstånd möter denna sak och att den därför måhända måste falla.

Enligt min åsigt har man här att taga i betraktande, att, om man å ena sidan vill låta telefonanläggningarna fritt operera i landet och tillställa dem alla friheter och fördelar i det afseendet, så får man å andra sidan beräkna en statsutgift af kanske många hundratusen kronor för att understödja ett telegrafverk, som, hvilka besparingar än må göras, dock måste kräfva tillskott af statsmedel i högst betydande grad, om man önskar hafva telegrafinier mellan de mera betydande städerna och orterna i landet, hvilket alltid måste vara nödvändigt. Förbindelsen mellan våra stora exporthamnar och andra större platser inom landet kan man ju icke göra beroende af några enskilda bolag, utan man måste hafva ett telegrafverk, och ingen kan påstå, att det är möjligt att utan stora uppoffringar underhålla ett sådant, om telefonväsendet får fritt utveckla sig i landet.

Då jag först hörde talas om en telefonskatt, sade jag genast, och detta endast för en månad sedan: Det kan jag icke vara med om. Nu har jag en helt annan uppfattning; och måhända skulle det gå på samma sätt för många af motståndarne till denna fråga, om de satte sig närmare in i den, såsom jag ansett mig skyldig att göra.

Det har sagts, att telefonväsendets utvidgning icke skulle minska inkomsterna för telegrafverket. Min företrädare i embetet har med siffror visat några exempel på, att så dock varit fallet. Jag har i min hand en karta, som jag skulle vilja visa för hvar och en inom kammaren, ty en blick på densamma är tillräcklig för att bevisa, att telegrafverket måste lida af konkurrensen med de många telefonlinier som förena aflägsna platser med hvarandra, om ej staten inskrider. Ingen kan säga annat, med denna karta i sin hand; och

*Ifrågasatt
bevillningsaf-
gift af tele-
foninnehaf-
vare.*

(Forts.)

dertill kan jag visa handlingar, som utom de å denna karta upp-
tagna linier, innehålla hundratals namn å städer och orter, som äro
eller inom kort blifva förbundna medelst telefonlinier, så att ett
verkligt telefnät är spunnet öfver hela landet. Nu säger man att
detta är intet att beklaga sig öfver utan tvärt om en verklig lycka
för landet, men man betänker icke å andra sidan, att då staten har
ett telegrafverk, måste staten äfven se till, att det kan uppfylla de
fordringar, som ovilkorligen derpå ställas.

Den skatt, som här ifrågasättes, är lägre än i de flesta andra
länder. Jag vet icke, hvarför vårt land skall hafva så svårt att
bära en börda, som, enligt hvad den kongl. propositionen inne-
håller, i de flesta andra länder i Europa är högre. Vårt land är i
detta afseende ett undantag och därför finnes också, såsom en talare
på förmiddagen nämnde, intet land i Europa, som har så få invånare
per telefonapparat som Sverige. Det är ju ganska lyckligt, men
om det skall fortgå så, måste Riksdagen bevilja nödiga anslag, för
att ej telegrafverket skall gå under. Af de ganska vidlyftiga upp-
gifter angående förhållandena i detta afseende i andra länder, som
jag här har i min hand, framgår, att i Frankrike inkomsterna af
telefonväsendet går till milliontals francs. I Tyskland är det helt
enkelt statens monopol. Här är det så långt ifrån monopol, att
icke ens den rätt, postverket har sig förbehållen, att försända bref
med postmärken, kan tillämpas på telegrafverket.

Det sades på förmiddagen, att telegrafverket kan hindra enskilde
att anlägga telefonledningar mellan två statens telegrafstationer.
Ja, det har varit en regel att säga nej till sådant. Men det oaktadt
hafva dylika ledningar blifvit nedlagda och denna karta visar full
väl, huru mångfaldiga sådana ledningar finnas. Staten står alldeles
vanmäktig mot dem. Vederbörande behöfva icke begära tillstånd
att anlägga telefonledningar i annat fall än att de följa allmänna
vägar eller gå på kronans mark. Om en telefonanläggning sker å
enskild mark och telefonträdarne flyga öfver allmänna landsvägen,
sker anläggningen äfven om Kongl. Maj:t skulle sätta sig deremot.

På förmiddagen nämndes äfven af en talare, att då den tid
kommer att telefonanläggningarna utgöra ett väsentligt hinder för
staten, böra de lösas in, och att man på förhand bör tillförsäkra
staten rätt att inlösa dem. Huru skall regeringen kunna förskaffa
sig en sådan rätt, som för öfrigt finnes i andra länder, men som
här icke kan tillämpas, då ingen lagstiftning finnes, som förbjuder
enskilde att anlägga telefonledningar öfver enskild mark, då de icke
begära statens skydd därför?

Det är dessa omständigheter, som gifvit mig anledning att
framhålla vigten deraf, att något göres, icke för att hämma, men
för att i någon mån begränsa anläggningar af telefonledningar och
sätta staten i tillfälle att göra det, på samma gång en sådan skatt
skulle bringa en inkomst, som i någon mån kunde ersätta den minsk-
ning i inkomster, telegrafverket lider genom det stora antalet tele-
fonanläggningar.

Åtskilliga talare i förmiddags skulle jag vilja vederlägga, men ber nu blott att få upptaga ett par uttalanden till bemötande. En talare yttrade, att tidpunkten för den nu föreslagna åtgärden ännu icke vore inne, utan först då telefonnätet visat sig ännu mera än hittills hindra telegrafverkets verksamhet, då skulle den rätta tidpunkten därför vara kommen. Jag skulle tvärt om vilja säga, att det redan är för sent, så vidt icke Riksdagen nu bifaller Kongl. Maj:ts förslag.

*Ifrågasatt
beviljningsaf-
gift af tele-
foninnehaf-
vare.*

(Forts.)

Det anmärktes också, att det skulle vara så orättvist, om en skatt pålades telefonanläggningarna i de stora städerna, der ingen konkurrens med telegrafverket förekommer, utan man endast korresponderar med en centralstation i staden. Det måste också erkännas. Men denna orättvisa kan undgås derigenom, att det får bero på det bolag, som har en centralstation, att uppgöra med abonnenterna inom staden att de få billigare afgift, om de icke vilja begagna förbindelsen med landsorten, men att i sådant fall antingen en särskild afgift erlägges för hvarje samtal eller ock en högre afgift årligen för att alltid hafva denna rätt. Skulle en egare af en telefonapparat i en stad, till exempel i kryddbod eller annorstädes, aldrig sätta i fråga att hafva förbindelse med landsorten, bör han erlägga lägre afgift, än den som behöfver hafva sådan förbindelse. Om sådana uppgörelser träffas, blir det slutligen alltid bolagen, som få ikläda sig skatten.

Jag har endast velat uttala dessa mina åsikter för att gifva stöd åt hvad jag nyss nämnde, nemligen att jag icke kan finna annat, än att det är både nyttigt och lämpligt att antaga Kongl. Maj:ts förevarande proposition.

Herr Nyström: Då jag antecknat mig såsom reservant mot utskottets betänkande i afseende å motiveringen utan att angifva skälen därför, ber jag att i några ord få angifva desamma. Jag har instämt i utskottets kläm och håller på densamma äfven nu, ty jag anser, att man icke under några förhållanden bör ålägga dem, som anlägga telefonlinier i städerna, der ingen konkurrens med telegrafverket finnes, någon särskild skatt, såsom här ifrågasatts. Jag anser vidare, att det äfven är betänkligt att ålägga telefoninrättningar, som hittills blifvit anlagda och hafva beröring med landet, någon skatt, ty lika väl som man nu tänker ålägga dem en skatt af 10 kronor, kan det ju nästa år blifva fråga om att förhöja denna skatt tiodubbelt eller tretiodubbelt. Det skall afgöras genom gemensam votering, och man vet icke alls, hvar det slutar. Följden kunde bli hela telefonnätets tillintetgörande, med derfor gjorda inrättningar. Enligt min åsigt är det en kränkning af eganderätten att föreskrifva en sådan skatt som den nu föreslagna, då man icke gjort något förbehåll derom vid telefonliniernas anläggning. Detta är det hufvudsakliga skälet, hvarför jag instämt i utskottets kläm.

I fråga om motiveringen har jag deremot att framställa några anmärkningar. Utskottet antager, att telefonväsendet verkat fördelaktigt i flera fall på telegrafverket. — Då jag icke fått någon be-

*Ifrågasatt
bevillningsaf-
gift af tele-
foninnehaf-
vare.*

stämd upplysning om att så skett, har jag icke kunnat biträda utskottets betänkande i detta fall. Visserligen hafva några upplysningar i sådant afseende lemnats, men de hafva varit alldeles obestyrkta och äro därför enligt mitt förmenande icke att grunda ett utlåtande på.

(Forts.)

Vidare häntydes i utskottets betänkande derpå, att genom en sammanslagning af post- och telegrafverken en besparing i förvaltningskostnaderna skulle uppstå och åtskilliga förbättringar kunna vidtagas, så att beskattning af telefonväsendet icke skulle vara erforderlig. I detta afseende har jag anledning att instämma i herr Wærns betänkligheter. På grund af det lilla jag satt mig in i frågan för någon tid sedan, då den i Riksdagen senast förevar, tror jag att besparingen af sammanslagningen skulle blifva mycket tvifvelaktig och nyttan deraf mycket vansklig. Ätminstone i landsorten och småstäderna kan man icke undvara telegrafn, äfven om man har telefon. Man kan icke vänta att i större affärer, der man kan vilja träffa uppgörelser eller vidtaga åtgärder tyst och hemligt, man genom telefonering skall riskera att underrätta konkurrenser om sina förhåfvanden eller möjligen omintetgöra sina åtgärder. Detta har gjort, att på åtskilliga ställen i Norrland man icke kunnat förena sig om samma telefonlinie. Dessutom instämmer jag i allo i herr Wærns betänkligheter angående svårigheterna för en sammanslagning af post- och telegrafverken i afseende å sjelfva anordnandet, beredande af lokaler, fördelningen af tienstgöringen o. s. v. Jag vill icke bestrida, att icke möjligen besparing och vinst derigenom kan uppkomma, men jag betviflar det på det högsta och jag har därför icke kunnat vara med om, att något sådant inlagts såsom motivering i betänkandet. Enligt min tanke skulle utskottet motiverat sitt förslag på det sätt, att anlagda telefoninrättningar synas icke kunna beskattas och att den genom det nya tullsystemet antagligen uppkommande statsinkomst kommer att göra påläggandet af en sådan särskild skatt behöflig. Det anser jag skulle hafva varit tillräckligt till att motivera betänkandet.

Men ehuru jag för min del nu tillstyrker bifall till utskottets förslag, skulle jag vilja instämma med både den afgångne och den nuvarande finansministern deri, att blifvande telefonanläggningar böra för framtiden äläggas en speciel beskattning. När telefonledning anläggas, bör det icke ske utan kongl. tillstånd, ätminstone på längre sträckor, der telegrafledningar finnas eller kunna komma att anläggas; hvilket icke kan anses obilligt, då telegrafverket i sådana fall otvifvelaktigt kommer att lida ganska betydligt genom den förmån, man sålunda medgifver särskilda personer. För närvarande har jag emellertid, som sagdt, intet annat yrkande att framställa, än att jag anhåller om bifall till utskottets förslag.

Herr Ekenman, Victor: Om jag hyste den mening, att frågan rörande telegrafverkets och telefonväsendets ömsesidiga förhållanden vore löst i och med afgörandet af föreliggande skattefråga, skulle jag ej besvärat kammaren med något yttrande, men som jag hyser

en annan mening i detta afseende och jag äfven i vissa delar skiljer mig från deras mening, som förut yttrat sig i ämnet, beträffande skälen och motiven för min åsigt, skall jag tillåta mig att för några ögonblick upptaga kammarens tid.

Jag finner det väl vara alldeles naturligt, att herr finansministern sett frågan uteslutande ur ekonomisk synpunkt, och denna synpunkt synes också under debatten hafva varit bestämmande för meningarna för och emot. För finansministern har det gällt, och det med fullt skäl, att påfinna ett sätt, hvarpå detta i telegrafverkets inkomster uppkomna deficit skulle fyllas, och jag vill icke bestrida, att ej det sätt finansministern härför angifvit kan vara ganska lämpligt, men jag vågar dock påstå, att den meningen, att det är telefonväsendet man har att kasta skulden på för minskningen i telegrafverkets intäcter, icke är fullt korrekt. Andra omständigheter hafva nog också medverkat något; särskildt hafva påtagligen de dåliga konjunkturen, som här så lång tid varit rådande, haft härmed att skaffa. Likaledes får man icke bortse derifrån, att genom lättnader i kommunikationerna, i synnerhet genom jernvägarnes utveckling, någon minskning kunnat ske. Tillika hafva nog de privata telegraflinier, som mångenstädes finnas utefter jernvägarne, gjort något till saken. Meningarna i detta fall kunna dock vara olika, och för mitt ändamål är det icke nödvändigt att göra någon närmare undersökning i sådant hänseende. Jag har nemligen den uppfattningen, att det icke är den ekonomiska sidan af saken, som här vid lag bör vara bestämmande. När telegrafverket inrättades, afsåg man påtagligen i främsta rummet att befordra den andliga samfärdseln, och jag är alldeles förvissad, att om man förutsett, att detta stora intresse ej kunnat tillgodoses annat än genom statens mellankomst med direkt bidrag, så skulle man ändock hafva inrättat telegrafverket, liksom vi byggt åtskilliga jernvägar med den förutfattade opinion, att de icke skulle blifva rentabla, och göra så ännu i dag, emedan det stora ändamålet att vinna en förbättrad samfärdsel härvid varit bestämmande. Nu hafva vi genom uppfinningen af telefonen, som är ett det mest lysande resultat af menskligt snille, fått en större möjlighet till korrespondens, som i vissa afseenden till och med går långt fram om telegrafan och dess förmåga att förmedla sådan korrespondens mellan människorna. Nu är frågan den, skola vi för att tillgodose det ekonomiska intresset hos den äldre inrättningen, en inrättning, som visserligen fortfarande kommer att ega bestånd och äfven ännu så länge kommer att operera bättre än telefonen, ehuru visserligen icke i alla afseenden, skola vi för detta ändamål hämma utvecklingen af den nyare och mera löftrika? Detta är den fråga, som jag anser föreligga, och svaret kan enligt min uppfattning icke blifva mer än ett.

Nu säger man, att meningen med denna föreslagna skatt visst icke är att hämma telefonväsendets utveckling. Jag är också alldeles öfvertygad att så icke är afsigten, men jag är likaledes öfvertygad, att resultatet af denna skatt skulle blifva ett hämmande af telefonväsendets utveckling.

*Ifrågasatt
bevillningsaf-
gift af tele-
foninnehaf-
vare.*

(Forts.)

*Ifrågasatt
bevilningsaf-
gift af tele-
foninnehaf-
vare.*

(Forts.)

Man har talat mycket om förhållandena i utlandet och sagt, att denna sak vore af ringa betydelse mot hvad der egt rum, och vi hafva källor att tillgå, som visa, att så äfven är förhållandet. Men detta relaterande till utlandets förhållanden bevisar något annat än hvad man ville bevisa, ty det visar, att der, hvarest man lagt hämmande band på telefonens begagnande, har ej heller telefonväsendet utvecklats så väl och så hastigt som hos oss.

Vidare har man talat om dessa stora bolag och föreningar, men dervid har man uteslutande sett frågan, så att säga, från Stockholms horisont, och detta är ej riktigt. Det finnes många telefonledningar i vårt land, hvilka icke äro afsedda att bereda delegarne vinst, utan endast att åstadkomma den kommunikation, som genom telefonen kan beredas, hvarför delegarne betala kostnaderna för sina apparater och icke hafva någon vinst deröfver. Man synes mig därför hafva gjort sig skyldig till ej ringa öfverdrift, då man här talat om bolagen, som monopoliserat rörelsen. För öfrigt vet jag icke af något bolag, som i detta afseende har något monopol.

Kammaren torde således finna, att jag icke kan komma till något annat resultat, än att man bör i det stora helas intresse motsätta sig hvarje försök att hämma den fria utvecklingen af vårt telefonväsen och således äfven den nu föreslagna skatten.

Medan jag har ordet, ber jag att få nämna, att jag icke tänkt mig, att denna telefonväsendets fria utveckling skulle få ega rum utan någon som helst begränsning från statens sida. Enligt min mening böra åt telegrafverket förbehållas dessa längre ledningar mellan orter på större afstånd, och jag är förvissad, att om ledningen af dessa företag anförtros åt telegrafverket och kommer att af detta besörjas, skall häri ligga en icke ringa inkomstkälla för verket. Skulle härtill komma en nedsättning i afgiften för telegrambefordringen — ty denna står för närvarande icke i lämplig proportion till värdeförminskningen på alla andra håll — så är jag ock förvissad, att det ekonomiska resultatet af telegrafverkets arbete skulle visa sig blifva icke allt för ofördelaktigt.

Jag tillåter mig på grund af det nu anförda att yrka bifall till utskottets afstyrkande förslag.

Herr Reuterswärd: Jag var icke närvarande på förmiddagen, då diskussionen i detta ämne började. Jag trodde icke att, när frågan förekom, det skulle blifva någon vidlyftig diskussion derom. Inom utskottet var man ense derom, att denna beskattningsform var en bland de mest oegentliga, man kunde uppsöka. Här har blifvit sagdt, att man ej bör fästa sig vid den opposition, som denna beskattningsfråga framkallat, enär all beskattning väcker opposition. Ja, det är väl möjligt att beskattningar icke äro kärkomna, men jag tror att de allra flesta af oss skatta ganska villigt för verklig inkomst, men att, såsom här är föreslaget, skatta för utgifter och förluster tycker man ändå vara något oegentligt, i synnerhet som den nya beskattningen äfven kan träffa dem, som genom telefonanläggningar tillskyndat statstelegrafen ökade inkomster. Jag är

en bland dem — derom vill jag underrätta talaren från norrlandsbänken — som beredt staten ökad inkomst genom att anlägga telefonledning till telegrafstation från min egendom. Jag fick förr betala sju kronor i lösen för ett telegram. Jag undanbad mig därför telegram annat än i utomordentligt viktiga fall. Före telefonliniens anläggande mottog jag knappt mer än ett par telegram under hela den tid af året, som jag var på landet. Nu deremot går icke någon vecka förbi, som jag icke mottager eller afsänder flera telegram från närmaste jernvägsstation. När man får lösa Kongl. Maj:ts nådiga tillstånd att uppsätta och på egen bekostnad förskaffa sig ett dylikt kommunikationsmedel, och detta utan dylika vilkor, så tycker man allt, att det är litet motbudande att blifva särskildt beskattad härför. Hvad har man dessutom för garanti, att det stannar vid det nu föreslagna beloppet? När man fått smak för de första 100,000 kronorna, så vill man snart hafva kanske en half million på denna väg! Detta är att slå in på en ny beskattningsmetod, der icke det, hvarpå jag har inkomst, utan motsatsen, beskattas! Nu säger man att statens institution, telegrafverket, lider förlust på telefonväsendet. Jag säger som den föregående talaren: det är mycket möjligt, men det är föga troligt, icke säkert och icke bevisadt! Vi hafva sett att i närvarande ögonblick telegrafverkets inkomster gått tillbaka, men manne icke detta får tillskrifvas det allmänna betrycket? När hvarje industri går nedåt, och alla affärer ligga nere, då har man ingenting att telegrafera om. Men låt oss få lif i affärerna igen, då bär sig må hända också telegrafverket. Vi hafva haft tider, då postverket icke burit sig, men sedan detta verk satte ned sina portoavgifter, så lemnar det högst betydliga öfverskott. Min öfvertygelse är att telegramportot är för högt. Det hade icke blifvit så många telefoner i vårt land, om man icke hållit så strängt på det höga portot. Nu säger man att den enskilde, som tillagnar sig en af vår tids viktigaste uppfinningar, skall skatta därför, att icke statens telegrafinrättning bär sig, och därför att telefonen konkurrerar med denna. Det är detsamma som att säga, att hvar och en som åker på landsväg skall skatta, sedan staten byggt jernväg i samma riktning, ty, åkte han icke på landsväg, så skulle han färdas på jernvägen. Till sådana orimligheter kan man komma. Jag vågar säga, att om telegrafverket varit vaket, hade aldrig telefonväsendet tagit en sådan utsträckning som det nu gjort, utan staten hade kunnat tillägna sig många inkomstbringande linier, men jag säger som det sades i utskottet: vederbörande hafva försöfvit sig. En talare nämnde att, om man kunde få en utredning om hvilka linier som beredde, och hvilka som beröfvade staten inkomster, så skulle han vara med om förslaget. Nej, jag hoppas att den vötering, hvartill vi kanske komma i denna kammare, skall vara så tydlig, att den gör det omöjligt att denna fråga åter kommer till lif. Samme talare sade, att, såsom utskottet påpekat, motiveringen ginge i den syftningen, att post- och telegrafverken skulle sammanslås, men att, om så skedde, man kunde få en chef, som hvarken förstod post- eller telegrafverket. Ja, det är möjligt, men då är det

*Ifrågasatt
bevillningsaf-
gift af tele-
foninnehaf-
vare.*

(Forts.)

*Ifrågasatt
bevillningsaf-
gift af tele-
foninnehaf-
vare.*

(Forts.)

åtminstone icke Riksdagens fel. Hvad sammanslagning af dessa verk beträffar, så veta vi, att våra största kulturländer så gått till väga och, såvidt jag vet, har det gestaltat sig mycket bra. När man tänker sig att England, Frankrike och Tyskland, med sin stora korrespondens både inom landet och med hela världen, satt dessa verk i en enda mans hand, så kunde det väl äfven låta sig göra i det lilla Sverige. Hvarför man i andra länder belagt telefonväsendet med skatt är helt enkelt därför, att man der gjort hela telefonväsendet till statsmonopol; men dit vilja icke vi komma. Det är lyckligt så länge man kan undvika alla monopol.

Jag är öfvertygad, att denna fråga aldrig kommer att vinna denna kammars bifall, och jag hoppas att Andra Kammaren skall lika med utskottet inse, att man nog kunde, huru illa bestäldt med statens tillgångar det må vara, hitta på en skatteform, som lämpar sig bättre än den, hvarom nu är fråga. Jag anhåller om bifall till utskottets förslag.

Herr Spånberg: Jag hade icke tänkt yttra mig, men då såväl den föregående som den nuvarande finansministern yrkat bifall till Kongl. Maj:ts förslag — ett i min tanke »dödfödt foster» — under uttalande af att denna beskattning vore rättvis, så vill jag uttala min allvarliga protest deremot. Ser jag till huru det är staldt med telefonväsendet i min ort, så finner jag, att telefonföreningen i Jönköping och orten deromkring hittills icke haft någon ledning till plats, som stått i telegraförbindelse med Jönköping, och har således icke kunnat beröfva telegrafverket några inkomster. Jag känner för öfrigt en person på landet, som för eget bruk har många telefonapparater med tillhörande ledningar sammanförda till en centralstation å sitt kontor, deribland en ledning till sin bostad, en till sin rättare, en till sin kusk och så vidare. Han skulle således få betala stor skatt utan att telegrafverket förlorat något. Dessutom har han telegraferat mycket mer, sedan han fått telefonförbindelse med Jönköping, och således ökat telegrafverkets inkomster. Telegrafstyrelsen har icke förstätt att göra sitt verk populärt. När Riksdagen begärde nedsättning af telegramportot till 50 öre för telegram om 10 ord, så behagade det styrelsen att afstyrka detta, och regeringen biföll icke heller förslaget. Det förefaller underligt, att telegrafstyrelsen skall tro sig stå öfver och begripa mer än Riksdagen. Om telegrafstyrelsen tillstyrkt detta förslag, så hade dess inkomst troligen ökats, och telefonväsendet icke behöft att, såsom nu skett, föreslås till beskattning. I de flesta andra länder är telegramportot betydligt lägre. Sedan det blifvit nedsatt i England, har telegraferingen ökats med öfver 60 procent. Visserligen hade personalen å de större stationerna behöft förstärkas något, men icke i förhållande till antalet ökade telegram. Telegrafstyrelsen tyckes tro, att telegraf- och telefonkorrespondenterna äro till för telegrafverkets skull och icke tvärt om. Jag yrkar bifall till utskottets förslag.

Efter härmed slutad öfverläggning gjordes enligt de derunder framställda yrkandena propositioner, först på bifall till hvad utskottet i förevarande punkt hemställt och vidare derpå att kam-maren, med afslag å utskottets hemställen, skulle bifalla Kongl. Maj:ts i ämnet aflåtna framställning; och förklarades den förra propositionen, som upprepades, vara med öfvervägande ja besvarad.

*Ifrågasatt
bevillningsaf-
gift af tele-
foninnehaf-
vare.*

(Forts.)

2 punkten.

Bifölls.

Föredrogs å nyo och företogs punktvis till afgörande lag-utskottets den 6 och 7 innevarande mars bordlagda utlåtande n:o 28, i anledning af väckta motioner i fråga om kostnaderna för folk-skoleväsendet.

1 punkten.

Godkändes.

2 punkten.

Herr Pettersson: Jag ber att mot utskottets motivering få göra några anmärkningar.

Utskottet säger först, att »då de tre af motionären åberopade lagarne kommo till stånd, torde man väl icke hafva ansett den deri bestämda grund för byggnadsskyldighetens fördelning stödja sig på så allmängiltiga skäl, att den borde tillämpas på all kommunal byggnadsskyldighet». Jag tror likväl, att både lagutskottet och Riksdagen för de beslut, som då fattades, hade ganska goda skäl, ty det är ju så, att den, som tillfälligtvis bor i en kommun, väl icke bör deltaga i dess tillfälliga kostnader på samma sätt som fastighetsinnehafvarne. Hafva byggnader inom en kommun blifvit uppförda, kan den kommunen sägas hafva vunnit i tillgångar, hvilka ej tillkomma dem, som icke äro fastighetsinnehafvare, och kunna i en annan å nyo mötas af samma utgifter, som kunna vara rätt betydliga, för att ej tala derom, att fastighetsinnehafvare kunna lemna materialier in natura, ja, deraf vid byggandet bereda sig inkomst. Härtill kommer ännu ett annat skäl för de beslut, som sist fattats angående kyrkobyggnad m. m., nemligen att utskylderna till kom-munens allmänna behof falla proportionsvis allra tyngst på dem, som betala sina bidrag för andra beskattningsföremål än fastighet, enär innehafvare af jordbruksfastighet ej betala bevillning för in-komst af arbete, såsom andra.

Utskottet säger vidare, att, så vidt utskottet känner, några af-sevärda olägenheter icke framkallats af den genom 1876 års för-ordning stadgade grunden för deltagande i folkskolebyggnad. Jo, den har verkligen framkallat många olägenheter i de stora för-samlingarna, såsom t. ex. i den, der jag är pastor, och som har en

*Ifrågasatt
ändring af
grunderna
för del-
tagande i
byggnad och
underhåll af
folkskolehus
m. m.*

*Ifrågasatt
ändring af
grunderna
för del-
tagande i
byggnad och
underhåll af
folkskolehus
m. m.*

(Forts.)

areal af sex qvadratmil. Der kunde man enligt den förra lagen komma mycket lättare sams om, att hvar och en byggde inom sitt område. Genom den nya lagen har nu detta åliggande gjorts till en för alla kommunens medlemmar efter deras kommunala rösträtt gemensam sak, hvarigenom framkallats en ofantlig mängd strider, då de i en del af församlingen boende ej känna behovet i en annan, och den kommunala rösträtten i en del är helt olika mot i en annan, särskildt med afseende på dem, hvilka erlagga bevilning för andra beskattningsföremål än fastigheter, i synnerhet då fastighetsinnehafvare ock sökt att under skolhusbyggnadsskyldigheten indraga frågan om byggande af småskolehus, ehuru derom intet bestämmes i nådiga folkskolestadgan. Sådana byggdes i Dalarnes församlingar före 1876, och byggde då hvarje område för sig. I följd af lagförändringen 1876 hafva yrkanden gjorts, att dessa hus skulle af kommunen inlösas, på det att de, som betala bevilning för andra beskattningsföremål än fastighet, skulle på detta sätt komma att deltaga i kostnaden för dem. Det har gått ända derhän, att husfäder stängt skolhus för sina egna barn, ty det har funnits något klokhufvud, som hittat på den konsten, att kommunen skulle bekosta alltsammans, när kommunen bekostar lärarne. Det vore då ej längre, har det sagts, deras skolor, utan kommunens gemensamma. På detta sätt hafva uppkommit strider och förvecklingar i flere socknar i Dalarne, och detta måtte väl vara ganska afsevärda olägenheter.

Slutligen säger utskottet, att den föreslagna lagändringen »icke lär kunna annorledes anses än såsom ett tillbakagående i riktning mot ett tillstånd, som, medan det ännu bestod, framkallade berättigad klagan». Motionären har emellertid icke föreslagit, att vi skulle återgå till det förra tillståndet, då blott fastighetsinnehafvarne deltog i skolhusbyggnaden. I det fallet innebär motionen dock icke ett tillbakagående, enär i den yrkas, att ock andra beskattningsföremål, ehuru i mindre grad må deltaga. — Utskottet talar om en »berättigad klagan», som förut skall hafva funnits. Om denna klagan varit berättigad, betviflar jag dock; ty de, som icke deltog i skolhusbyggnaden, deltog i stället så mycket högre i lärarnes aflöning.

Jag gör icke något yrkande, men jag har velat göra dessa anmärkningar mot den af utskottet använda motiveringen, ty skolhusbyggnadslagen af 1876 har verkligen framkallat många olägenheter, som ännu icke äro öfvervunna.

Efter härmed slutad öfverläggning godkände kammaren hvad utskottet i förevarande punkt hemställt.

Föredrogs å nyo och bifölls Första Kammarens tillfälliga utskotts den 6 och 7 innevarande mars bordlagda betänkande n:o 1, med anledning af herr Smiths motion, n:o 26, rörande upphörande af enskilda bankers rätt att utgifva egna banksedlar å tio kronor.

Föredrogs å nyo Första Kammarens tillfälliga utskotts den 6 och 7 i denna månad bordlagda utlåtande n:o 2, i anledning af väckt motion om åstadkommande af en allmän pensionsinrättning för barnmorskor.

Om utarbetande af förslag till en allmän pensionsinrättning för barnmorskor.

Herr Almén: Ehuru jag antager, att motionen med hänsyn till dess goda syfte af denna kammare skall bifallas, må det dock tillåtas mig att dessförinnan lemna några upplysningar i en fråga, som mycket intresserar mig.

Att landets barnmorskor lika med många andra genom bildandet af en pensionsinrättning önska i någon mån betrygga sin ålderdom mot nöd, måste anses lofvärdt — och då de icke kunna nå målet med anlitande endast af egna medel, är det ju ock helt naturligt, att de liksom så många andra, vida bättre lottade, vilja hafva statens medverkan. Af dessa skäl har Stockholms barnmorskesällskap för något år sedan anhållit om medicinalstyrelsens medverkan, och då styrelsen fann deras begäran billig, har styrelsen i sin tur vänt sig till i tjänst varande civile läkare, hvilka villigt dertill bidragit genom insamlandet af uppgifter å utsända listor, upptagande vissa frågor till besvarande.

På detta sätt finnas nu samlade och helt nyligen bearbetade uppgifter om 2,275 barnmorskor beträffande deras ålder, *examenstid, inkomster* i ordinarie lön, extra inkomster och naturaförmåner samt *ekonomisk ställning*, angifven såsom fattig, bergad och god. Då vidare fråga kunde blifva, huru vida pension borde beredas åt icke blott i kommunernas tjänst varande barnmorskor, utan äfven åt enskildt praktiserande, hafva uppgifter insamlats särskildt för de förra och särskildt för de senare.

Uppgifterna omfatta 1,500 i tjänst varande barnmorskor, fördelade på hela riket, men ojemnt — talrikast finnas de i södra delarne; endast i Malmöhus och Kristianstads län bo 394 eller 26 %. — De 3 nordligaste länen hafva endast 125, eller omkring 8 % af samtliga i tjänst varande.

Uppgifter finnas likaledes för 776 enskildt praktiserande, hvilka hafva sin hufvudsakliga verksamhet i städerna, t. ex. i Stockholm 170, i Göteborg 70, men äfven på landet, t. ex. i Malmöhus län, finnas öfver 100 stycken.

Af 1,500 i tjänst varande barnmorskor åtnjuta:

i lön	23 %	100 kr. och derunder,	38 %	1—200 kr.,	39 %	öfver 200 kr.
extra inkomst	70 %	»	20 %	»	10 %	»
naturaförmånens värde...	80 %	»	18 %	»	2 %	»
ekonomisk ställning.....	17 %	i fattiga,	63 %	i bergade,	20 %	i goda vilkor.

Denna sistnämnda klassindelning är utan tvifvel i många fall godtycklig — med fattiga menas antagligen de som ej kunna försörja sig utan andras hjälp — bergade de som reda sig utan sådan, och goda de, som hafva något derutöfver.

Om utarbetande af förslag till en allmän pensionsinrättning för barnmorskor.

Största antalet barnmorskor finnes, såsom redan är nämnt, i södra delen af landet, men dessa äro sämst aflönade, nära hälften har mindre än 100 kronor i lön och $\frac{2}{3}$ hafva såsom extra inkomster endast 100 kronor eller derunder. I de 3 nordligaste länen hafva de flesta barnmorskor 200 kronor i lön eller deröfver, men de extra inkomsterna äro ringa.

(Forts.)

Af de 776 enskildt praktiserande, som alltså sakna ordinarie lön, uppgifvas 44 % vara fattiga, 43 bergade och 13 i goda vilkor.

Utan tvifvel hafva många af de enskildt praktiserande i yngre åren varit i kommunens tjänst — och så väl på grund häraf som ock af andra skäl torde det blifva svårt att utesluta dem från pensionsföreningen. Antagligen finnas nu i landet omkring 2,500 barnmorskor, ehuru uppgifter endast finnas samlade för 2,275.

Beträffande samtliga barnmorskors ekonomiska ställning, uppgifves den vara för 26 % fattig, 56 % bergad, men endast för 18 % såsom god. — Varande de fattigas antal naturligen mycket större hos de äldre än hos de yngre, ännu i tjänst varande.

Beträffande åter samtliga barnmorskors ålder, saknas uppgift för 2 %; 2 % äro under 25 år (elever få ej antagas före fyllda 22 och ej efter fyllda 35 år). 73 % äro mellan 25 och 55 år, någorlunda jemnt fördelade på olika åldrar, efter 55 år minskas antalet. 175 hafva en ålder mellan 55—60 år, 400 öfver 60 år; 575 hafva alltså uppnått en ålder öfver 55 år.

Den statistiska utredningen har väl ej bringat något nytt i dagen, då den bekräftat, att barnmorskor i allmänhet lefva under mycket knappa omständigheter och att många äro fattiga och hafva svårt att försörja sig på alderdomen. Då barnmorskor ej kunna undvaras och det ligger mycken vikt uppå att dertill erhålla godt folk, synes något böra göras för upphjelpande af deras ställning; många utvägar dertill torde förefinnas, jag vill omnämna tvenne. Den ena vore att höja lönerna, men dertill torde mången kommun vara ovillig eller oförmögen — att dertill anlita statsmedel synes mig betänkligt från många synpunkter, hvartill kommer att löneanspråken utan tvifvel då skulle högst betydligt höjas.

En bättre utväg synes mig vara att bilda en af staten understödd pensionsinrättning, som i någon mån kan lindra bekymren på ålderns dagar. Härtill fordras dock ej obetydliga medel, då 400 barnmorskor skulle pensioneras, om pensionen börjar vid 60 år, och 575, om den börjar efter fyllda 55 år. Genom barnmorskornas egna bidrag kunna dock statens utgifter minskas högst betydligt.

Öfvan anförda siffror grundas på en hastig granskning af det helt nyligen bearbetade statistiska materialet. Frågans utredning kräfver naturligtvis mycket arbete och grundlig sakkunskap, och då barnmorskorna sjelfva af lätt insedda skäl äro oförmögna att åstadkomma en tillfredsställande utredning, och embetsverken svårigen kunna åstadkomma en sådan, ser jag ingen bättre utväg för ernäendet af det behjertansvärda målet än den af motionären föreslagna, hvarför jag yrkar bifall till utskottets förslag.

Sedan öfverläggningen härmed förklarats slutad, bifölls utskottets i förevarande utlåtande gjorda hemställan; och skulle jemlikt stadgandet i 3 mom. af 63 § riksdagsordningen detta beslut genom utdrag af protokollet delgifvas medkammaren.

Föredrogs å nyo och bifölls Första Kammarens tillfälliga utskotts den 6 och 7 innevarande mars bordlagda betänkande n:o 3, angående herr von Ehrenheims motion, n:o 70, rörande tillägg till de för Riksdagen antagna reglementariska föreskrifter;

och skulle jemlikt stadgandet i 3 mom. af 63 § riksdagsordningen detta beslut genom utdrag af protokollet delgifvas medkammaren.

Justerades fem protokollsutdrag för detta sammanträde, hvar efter kammaren åtskildes kl. 8,43 e. m.

In fidem

A. von Krusenstjerna.

Tisdagen den 13 Mars.

Kammaren sammanträdde kl. 2,30 e. m.

Justerades protokollet för den 6 innevarande månad.

Anmälades och bordlades:

lagutskottets utlåtande n:o 32, i anledning af väckt motion om meddelande af bestämmelser rörande klandertalan i fråga om verkställd delning af enskild utfarts- eller byväg; äfvensom

Första Kammarens tillfälliga utskotts utlåtande n:o 4, i anledning af väckt motion angående sammanslagning af post- och telegrafverken.

Efter föredragning af ett från Andra Kammaren ankommet protokollsutdrag, n:o 102, med delgifning af nämnda kammares beslut öfver dess tillfälliga utskotts utlåtande n:o 7, i anledning af väckt motion om skrifvelse till Kongl. Maj:t, med begäran om utarbetande och framläggande af förslag till ordnande af döfstummeundervisningen i riket, beslöt Första Kammaren, på hemställan af herr vice talmannen, att hänvisa detta ärende till sitt tillfälliga utskott n:o 3.

Efter föredragning af ett från Andra Kammaren ankommet protokollsutdrag, n:o 103, med delgifning af nämnda kammares beslut rörande dess tillfälliga utskotts utlåtande n:o 8, i anledning af väckt motion om skrifvelse till Kongl. Maj:t, med begäran om omarbetning af förordningen angående hvad i afseende å passagerare-ångfartygs byggnad, utrustning och begagnande iakttagas bör af den 12 februari 1864, beslöt Första Kammaren, på derom af herr vice talmannen gjord hemställan, att hänvisa detta ärende till sitt tillfälliga utskott n:o 1.

Upplästes följande skrifvelse:

Till herr talmannen i Riksdagens Första Kammare.

Sedan innevarande års Riksdag behagat utse mig till fullmäktig för Riksgäldskontoret, får jag härmed vördsamt afsäga mig det af

Första Kammaren mig lemnade förtroendeuppdraget att deltaga i granskningen af statsverkets, riksgäldskontorets och riksbankens tillstånd, styrelse och förvaltning sistlidet år.

Stockholm den 12 mars 1888.

Claës Wersäll.

På framställning af herr grefven och talmannen beslöt kammaren att vid det sammanträde, som komme att hållas nästa lördag, företaga val af en statsrevisor efter herr Wersäll.

Föredrogs och hänvisades till konstitutionsutskottet herr *Söderbergs* den 10 i denna månad bordlagda motion, n:o 72, med förslag till ändring af 13 och 15 §§ riksdagsordningen.

Föredrogs, men bordlades å nyo på flere ledamöters begäran, konstitutionsutskottets den 10 innevarande mars bordlagda memorial n:o 2;

hvarefter på framställning af herr grefven och talmannen beslöts, att detta memorial skulle uppföras främst bland två gånger bordlagda ärenden på föredragningslistan till det plenum, som komme att hållas nästa lördag.

Föredrogs, men bordlades å nyo på flere ledamöters begäran statsutskottets den 10 innevarande månad bordlagda utlåtanden n:is 6 och 26 äfvensom lagutskottets samma dag bordlagda utlåtande n:o 29.

Föredrogs och lades till handlingarna lagutskottets den 10 i denna månad bordlagda memorial n:o 30, i anledning af Andra Kammarens återremiss af 2 punkten i utskottets utlåtande n:o 22 öfver väckta motioner ou ändringar i konkurslagen den 18 september 1862.

Föredrogs, men bordlades å nyo på flere ledamöters begäran, lagutskottets den 10 innevarande mars bordlagda utlåtande n:o 31.

Ledighet från riksdagsgöromålen beviljades herr *Carlheim-Gyllensköld* under tre veckor från den 9 innevarande månad.

Justerades fyra protokollsutdrag för detta sammanträde.

På framställning af herr grefven och talmannen beslöt kammaren, att de ärenden, som denna dag bordlagts första gången, skulle uppföras främst bland utskottsbetänkandena på föredragningslistan till nästa sammanträde.

Kammaren åtskildes kl. 2,42 e. m.

In fidem

A. von Krusenstjerna.
